

Motion till riksdagen

1988/89:So435

av Rosa Östh och Ulla Tillander (båda c)

En avvecklingsplan för amalgam, m.m.

Under hela 80-talet har frågan om amalgamets hälsofarlighet diskuterats. De problem människor har upplevt, och som tillskrivits tandfyllnadsmaterialet amalgam, har varit av skiftande karaktär. Till en början rörde debatten mest "oral galvanism" där symptomen är koncentrerade till munhålan. På senare tid har det allt oftare talats om kvicksilverförgiftning, där mer allmänna sjukdomssymptom förekommer och där personens hela hälsotillstånd är påverkat.

Huruvida amalgamet är farligt eller ej har det rått mycket delade meningar om, även bland forskarna. Dock har såväl socialstyrelsen som en stor majoritet av landets tandläkare och läkare tidigare avvisat påståenden om att amalgam är ett olämpligt tandfyllningsmaterial. Patienter som uppgett sig ha problem och som ifrågasatt amalgamet har inte så sällan utsatts för förnedrande behandling. Eftersom både tandläkare och läkare varit främmande för symptomen och den av patienterna misstänkta orsaken har patienterna ofta hänvisats till psykiatri. Många kan berätta hur de blivit stämplade som paranoida, alkoholister, m.m.

De som trots hårt motstånd fortsatt driva frågan att amalgam är skadligt för hälsan, har på senare tid vunnit mark. Den av socialstyrelsen tillsatta "LEK-utredningen" är i sitt slutbetänkande föga konkret, men konstaterar bl.a. att amalgam, tvärt emot vad som tidigare ansetts, är instabilt och avger kvicksilverångor.

Med stöd av utredningen har socialstyrelsen ändrat sin tidigare avvisande hållning och konstaterar numera att "amalgam är ett ur toxikologisk synvinkel olämpligt tandfyllningsmaterial". I de allmänna råden som riktas till tandläkare och läkare anges att användningen av amalgam successivt skall minskas och att det i så stor utsträckning som möjligt skall undvikas på gravida kvinnor.

En logisk slutsats av ett sådant ställningstagande måste vara att forskningen, för att få fram fullgoda ersättningsmaterial, skall intensifieras och att en avvecklingsplan för amalgam upprättas. Detta bör ges regeringen till känna.

Från patienthåll påtalas stora svårigheter att i dag få ersättning från tandvårdsförsäkringen vid utbyte av amalgamfyllningar.

Enligt gällande tandvårdstaxa utgår avgiftsfri tandvård för behandling som görs om på grund av avvikande reaktion mot tandmaterial. Villkoret härför är emellertid att den avvikande reaktionen i samband med dentalt material kan verifieras genom utredning.

Det har visat sig att utredarna oftast tillämpat ett tämligen snävt synsätt

och mest beaktat påtagliga allergiska reaktioner. Ett snävt synsätt har likaså kommit till uttryck i riksförsäkringsverkets tillämpning av tandvårdstaxan. Den uppfattningen har framförts också från socialstyrelsens sida.

Mot. 1988/89
So435

Det är därför angeläget att riksförsäkringsverket ges i uppdrag att se över nuvarande praxis för ersättning vid utbyte av tandfyllningar. Det är angeläget att de regler som tillämpas står i överensstämmelse med vad som kan anses rimligt i sammanhanget. Detta bör ges regeringen till känna.

Dentalprodukter är inte reglerade i särskild produktlagstiftning. Odontologiskt-tekniskt preparat såsom tandfyllnings- och protesmaterial skall heller inte anses som läkemedel. Detta framgår av läkemedelsförordningen (1962:701).

Den enda lag som i någon mån kan tillämpas på dentalprodukter är lagen om kemiska produkter. Verkligheten har visat att den lagen i sammanhanget är verkningslös. Den ger exempelvis inte socialstyrelsen något bemyndigande i fråga om dentalprodukter. Det finns med andra ord i dag ingen registrering av tandfyllnadsmaterial och inplantat, ingen biverkningsrapportering, inga licenskrav för försäljning. Detta är ett förhållande som givetvis är i högsta grad otillfredsställande. Det av socialstyrelsens sedan länge föreslagna biverkningsregistret måste omgående komma till stånd. Tand-ersättningsmaterial bör dessutom klassificeras som läkemedel med motsvarande krav på varudeklaration och klinisk prövning.

Hemställan

Med stöd av vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att en avvecklingsplan för amalgam införs,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ändrade regler för ersättning från tandvårdsförsäkringen, ¹]

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om produktkontroll av dentalmaterial.

Stockholm den 19 januari 1989

Rosa Östh (c)

Ulla Tillander (c)